

บทที่ 4

ผลการวิจัย

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้างนี้ 1) เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนโดยรวมทางภูมิสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้รับการฝึกอบรมด้านความรู้ความเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพ ความตั้งใจ การมีส่วนร่วมของผู้ฝึกอบรม ในการบริหารจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่และคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กับความตั้งใจ ของผู้รับการฝึกอบรม ก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรมของผู้ฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และผู้ไม่ได้รับการฝึกอบรม 4) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงเหตุ ด้านความรู้ความเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพ ความตั้งใจ และการมีส่วนร่วมของผู้รับการฝึกอบรมกับพฤติกรรมในการบริหารจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการนำไปปฏิบัติใช้ คุณภาพชีวิต การพึ่งตนเองและจิตพอเพียง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างในชุมชนหมู่บ้านห้วยเป้า หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยพิจารณาสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับงานวิจัย คือ กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จัดแบ่งหัวข้อและประเด็นตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 บริบท โครงการพิเศษสวนเกษตรเมืองงายในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

4.2 บริบทชุมชนทั่วไป

4.2.1 ประวัติและพัฒนาการของความเป็นชุมชนบ้านห้วยเป้า

4.2.2 ลักษณะทั่วไปของชุมชนบ้านห้วยเป้า

- ลักษณะภูมิประเทศของชุมชน
- โครงสร้างทางกายภาพและสาธารณูปโภค
- ระบบชลประทานและระบบการจัดการน้ำของชุมชน
- ลักษณะทางประชากร

4.3 บริบททางภูมิสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ โดยร่วมว่าเป็นส่วนที่มีผลต่อกระบวนการปรับตัวเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของฝึกอบรมในชุมชน

- ข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การถือครองที่ดิน ภาวะหนี้สิน

การศึกษา

4.3.2 วิธีการผลิตของเกษตรกร

4.3.3 ระบบความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ของชุมชน

4.4 วิธีคิด และกระบวนการเรียนรู้ใหม่ของผู้ฝึกอบรมในชุมชนที่มีต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4.4.1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของผู้ฝึกอบรมจากแบบเกษตรพาณิชย์กลับไปมีกระบวนการทัศน์แบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชน

4.4.2 วิธีคิด และกระบวนการเรียนรู้ใหม่ของผู้ฝึกอบรมในชุมชน

4.5 ความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจกับความตั้งใจกับพฤติกรรมการปรับตัวมาทำการทฤษฎีใหม่ตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ฝึกอบรมในชุมชน

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพและการมีส่วนร่วมของผู้ฝึกอบรมกับพฤติกรรมในการบริหารจัดการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 บริบทโครงการพิเศษสวนเกษตรเมืองงายในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

โครงการพิเศษสวนเกษตรเมืองงาย ในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตั้งอยู่ตำบลเมืองงาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 267 ไร่ 28 ตารางวา เป็นพื้นที่ส่วนพระองค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมและสังคมของราษฎร เริ่มดำเนินการปรับปรุงพื้นที่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นกลุ่มงานต่างๆ ตามลักษณะการดำเนินงานทางการเกษตร เช่นกลุ่มงานไม้ดอกและไม้ผล, กลุ่มงานพืชไร่, กลุ่มงานผักปลอดภัยจากสารพิษ, กลุ่มงานผลิตเห็ดและแปรรูป งานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นต้น โดยมุ่งเน้นให้โครงการฯ เป็นศูนย์ถ่ายทอดและสาธิตการเกษตรแผนใหม่ในรูปแบบต่าง ผู้ประชาชน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรแผนใหม่และการเกษตรแบบผสมผสาน ตลอดจนการเกษตรทางเลือกแก่ประชาชน นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

2. เป็นแหล่งให้ความรู้และสร้างอาชีพแก่ราษฎรที่ยากจนหรือผู้ที่สนใจจะ มีความรู้ด้านการเกษตร เพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพสำหรับตัวเองและครอบครัว
3. เป็นศูนย์สาธิตหรือเป็นฟาร์มตัวอย่างด้านการนำเทคโนโลยี การเกษตรที่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป
4. เพื่อผลิตผัก ผลไม้และไม้ดอกไม้ประดับ ให้ปลอดภัยจากสารเคมีให้ผู้บริโภคได้รับประทานอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษและเพื่อความยั่งยืนของสภาพแวดล้อม

แนวทางการดำเนินงาน

1. มีการดำเนินงานการเกษตรแบบผสมผสาน (Integrated Farming) คือมีการทำงานการเกษตรที่มีการเพาะปลูกหลายๆ ชนิดในพื้นที่เดียวกันและเกี่ยวเนื่องประโยชน์ต่อกัน เป็นการผลิตที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน
2. ดำเนินงานในแนวทางของการเกษตรทางเลือก (Alternative Agriculture) ซึ่งเป็นระบบการเกษตรที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศน์ เช่น ระบบวนเกษตร (Agroforestry) และระบบเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ฯลฯ โดยมีการดำเนินงานในลักษณะ ผสมผสานและ เป็นไปตามขั้นตอนของการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐาน ความจริงที่ชาวบ้านรับได้และปฏิบัติจริงได้
3. ดำเนินงานในหลักการของการเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture) คือเน้นผู้บริโภคยั่งยืน ผู้ผลิตยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
4. ใช้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานหรือ IPM (Integrated Pest Management) เช่น การใช้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบชีวภาพ (Bio-Control) การใช้สารอินทรีย์ สารสกัดชีวภาพ เชื้อแบคทีเรีย ฯลฯ เป็นต้น
5. การติดตามประเมินผลและขยายผลสู่ประชาชน

4.2.บริบทชุมชนทั่วไป

4.2.1 ประวัติและพัฒนาการของความเป็นชุมชนบ้านห้วยเป่า

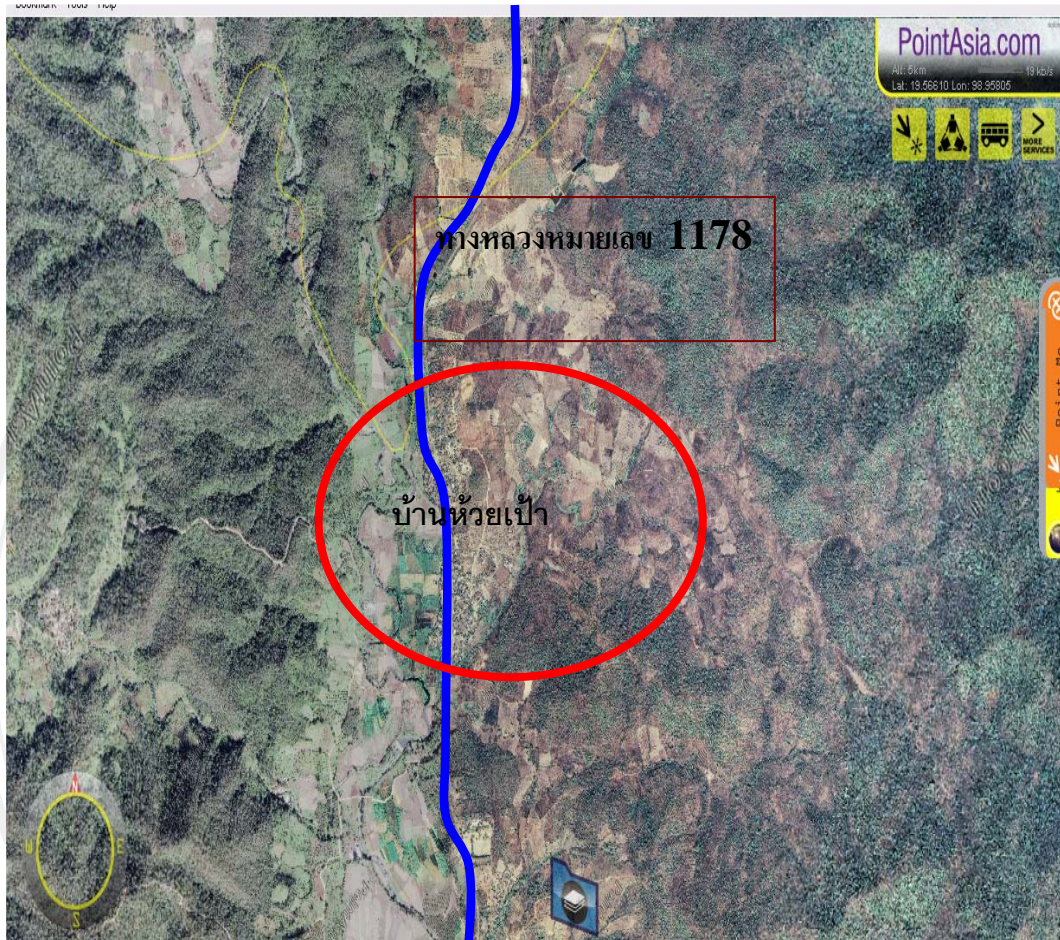
บ้านห้วยเป่าได้จัดตั้งหมู่บ้านขึ้นโดยพ่อค้าวัวต่างซึ่งเป็นชาวไทยใหญ่ เมืองป๋น ประเทศพม่าซึ่งทำการค้าขายระหว่างพม่ากับสยามประเทศเดิมเข้ามาทำการค้าขายและได้มานอนพักในพื้นที่ซึ่งเป็นที่หมู่บ้านในปัจจุบัน โดยที่ในสมัยนั้นยังคงเป็นป่าหนาทึบ พ่อค้ากลุ่มนี้แวะพักบ่อยครั้งและเห็นว่าภูมิประเทศดี น้ำท่าก็อุดมสมบูรณ์ จึงชวนกันมาทำไร่ปลูกข้าวเพื่อเก็บไว้เป็นเสบียงตอนไปทำการค้าขายระหว่างเมืองไทยกับพม่า

หลังจากนั้นไม่นานจึงได้ชักชวนพวกพ่อค้าด้วยกันเข้ามาตั้งรกรากสร้างที่อยู่อาศัยขึ้น ประมาณ พ.ศ. 2430 ในตอนแรกมี 4 ตระกูล มีตระกูลเสาร์คำยอดเมือง จองจาย และศรีวิชัย ต่อมาก็ได้ชักชวนญาติพี่น้องของแต่ละคนเข้ามาอยู่อาศัยและทำไร่ จนหมู่บ้านมีจำนวนคนมากขึ้น ได้ร่วมกันเลือกหัวหน้าหมู่บ้านขึ้นเพื่อดูแลและปกครองคนในหมู่บ้านและตั้งชื่อของลำห้วยคือ บ้านห้วยเป่า มีการจัดตั้งวัด สร้างศาลา กุฏิ ขึ้นซึ่งถูกปล่อยรกร้างบางช่วงได้มีการบูรณะขึ้นมาใหม่ ต่อมาจึงได้สร้างวัดขึ้นมาใหม่อีกหนึ่งแห่งซึ่งเป็นวัดที่ยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน

4.2.2 ลักษณะทั่วไปของชุมชนบ้านห้วยเป่า

ขนาดและที่ตั้งพื้นที่หมู่บ้านห้วยเป่าตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งข้าวพวง ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ บ้านห้วยไต้ หมู่ที่ 7 ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ บ้านทุ่งข้าวพวง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลปึงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ บ้านแม่กอน ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

รูปภาพ 1 แผนที่บ้านห้วยเป่า

ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนบ้านห้วยเป่า

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง มีภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ด้าน มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 12,000 ไร่ เป็นพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่การเกษตรประมาณ 2,000 ไร่ พื้นที่สาธารณะประมาณ 30 ไร่ พื้นที่ป่าชุมชนประมาณ 1,000 ไร่ พื้นที่ป่าไม้และภูเขา ประมาณ 8,070 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่มีความสูงประมาณ 500 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ระดับความสูง มีระดับตั้งแต่ 500-1,000 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง โดยส่วนที่มีระดับความสูงที่สุดจะอยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่ และค่อยๆ ลาดลงไปยังทิศตะวันตก ซึ่งเป็นที่ราบน้ำแม่ปิง พื้นที่ส่วนใหญ่มีระดับความสูงที่ 500-600 เมตร คิดเป็นร้อยละ 49.75 และมีระดับความสูง 600-700 เมตร คิดเป็นร้อยละ 23.94 เป็นลำดับรองลงมา ความลาดชัน มีลักษณะสูงชันถึงสูงชันมาก มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 22.98 ตามลำดับ

รูปภาพ 2 ลักษณะพื้นที่ทำการเกษตร

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยเฉลี่ยตลอดปี 26.2 องศาเซลเซียส โดยมีภูมิอากาศโดยเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 33.1 องศาเซลเซียส และมีภูมิอากาศโดยเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ 19.3 องศาเซลเซียส

ลักษณะดิน

กลุ่มชุดดินที่ 29 มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาล วัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือเกิดจากการสลายผุพังของหินหลายชนิดที่มีเนื้อละเอียด พบบริเวณที่ดอนเป็นลูกคลื่นจนไปถึงเนินเขา เป็นดินลึก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ เป็นกรดจัดถึงกรดแก่ ประมาณ 4.5-5.5

กลุ่มชุดดินที่ 28 มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วมปนทราย ดินล่างเป็นดินปนเศษหินหรือกรวด เป็นก้อนกลมมน อาจพบหินพื้นที่ต้นกว่า 50 เซนติเมตร ดินเป็นสีน้ำตาล เหลืองหรือแดง พบในที่ เป็นลูกคลื่นลอนชันจนถึงเนินเขา เป็นดินตื้น อุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นกรดจัดถึงกรดแก่ประมาณ 4.5-5.5

กลุ่มชุดดินที่ 59 เป็นหน่วยผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากตะกอนลำนํ้าพัดพามา พบในท่าราบลุ่มหรือพื้นล่างของทิวเขา สภาพที่ค่อนข้างราบเรียบ ระบายน้ำไม่ค่อยดี เนื้อดิน สีดิน ความลึกดิน ปฏิกริยาดิน ความอุดมสมบูรณ์ไม่แน่นอน ขึ้นกับวัตถุต้นกำเนิด อาจมีก้อนกรวด และเศษหิน

กลุ่มชุดดินที่ 26 ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาที่มีความลาดชันมากกว่า 35% เป็นดินลึกและตื้น ลักษณะดินและความอุดมสมบูรณ์แตกต่างกันตามแต่ชนิดของหินต้นกำเนิด มีเศษหิน หรือหินพื้น โส่ล ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ต่างๆ มักมีการทำไร่เลื่อนลอยที่ขาดการอนุรักษ์

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่มีระดับการชะล้างพังทลายของดินในระดับปานกลางสำหรับพื้นที่สูง คิดเป็นร้อยละ 69.83 รองลงมา มีระดับการชะล้างพังทลายในระดับน้อยมากสำหรับพื้นที่ราบร้อยละ 13.01

โครงสร้างทางกายภาพและสาธารณูปโภค

1. ถนนสายหลักที่เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อที่สำคัญ คือ ถนนทางหมายเลข 107 (เชียงใหม่-ฝาง) โดยเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ ถึงอำเภอเชียงดาวแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 1178 ตรงบริเวณทางแยกไป เมืองงาย ทุ่งข้าวพวง อรุโนทัย สถานีโครงการหลวงอ่างขาง ส่วนถนนสายย่อยในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต การเดินทางระหว่างหมู่บ้านจะใช้ยานพาหนะคือรถยนต์ จักรยานยนต์ และรถโดยสารประจำทาง

2. ไฟฟ้า บ้านห้วยเป้าส่วนใหญ่มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือนส่วนไฟกึ่งในหมู่บ้านจะติดตั้งในบริเวณจุดสำคัญของหมู่บ้าน

3. น้ำดื่ม น้ำใช้ ชาวบ้านห้วยเป้าอาศัยน้ำประปาในหมู่บ้าน แต่ยังมีบางครอบครัวใช้น้ำบ่อที่ขุดใช้ภายในบริเวณบ้านมาบริโภค

4. การติดต่อสื่อสาร ภายในหมู่บ้านมีหอกระจายข่าว เพื่อที่จะแจ้งข่าวสารทางราชการ และกิจกรรมต่างๆ ที่ร่วมกันทำภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีโทรศัพท์สาธารณะและแบบที่ใช้ในบ้านเพื่อติดต่อกับบุคคลภายนอก

ระบบชลประทานและระบบการจัดการน้ำของชุมชน

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือแม่น้ำปิง ลำน้ำซุ่ม น้ำห้วยเป้า มีแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตร ได้แก่ฝาย จำนวน 2 แห่ง ใช้น้ำจากลำน้ำซุ่ม สระเก็บน้ำจำนวน 1 แห่ง ใช้น้ำจากน้ำฝนและน้ำใต้ดิน มีคลอง/ท่อส่งน้ำ จำนวน 1 แห่ง ใช้น้ำจากน้ำซุ่ม และแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค ได้แก่ ประปา สร้างโดยกรมอนามัย ใช้น้ำจากลำน้ำซุ่ม (ประปาผิวดิน)

แหล่งน้ำผิวดิน พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป่ามีแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่านพื้นที่ทางทิศตะวันตกมีห้วยเป่าห้วยสายหลัก มีต้นกำเนิดมาจากคอยขุนเป่าซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่ ทิศทางการไหลไปทางทิศตะวันตกของพื้นที่ มีห้วยน้ำขุนอยู่ทางตอนใต้ของพื้นที่ซึ่งไหลรวมกับห้วยเป่าก่อนไหลลงสู่แม่น้ำปิง ห้วยตะเคียนอยู่ทางทิศเหนือของพื้นที่มีทิศทางการไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และไหลไปรวมกับน้ำปิงทางทิศตะวันตก ถ้าห้วยที่สำคัญที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการ ได้แก่ห้วยน้ำซุ่ม ห้วยไส้และน้ำเหมืองทุ่งข้าวพวง

ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงกลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป่าส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 1A คิดเป็นร้อยละ 36.04 รองลงมาเป็นพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 2 และชั้นคุณภาพน้ำชั้น 3 คิดเป็นร้อยละ 29.20 และ 23.01 ของพื้นที่

รูปภาพ 3 การจัดระบบส่งน้ำในพื้นที่การเกษตร

ลักษณะทางประชากร

ปัจจุบันบ้านห้วยเป้ามีประชากรทั้งหมดจำนวน 1,451 คนแบ่งเป็นชาย 780 คน หญิง 671 คนมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 413 ครัวเรือนส่วนเป็นสัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารภาษาเหนือ (คำเมือง)

4.3 บริบททางภูมิสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ โดยร่วมว่าเป็นส่วนที่มีผลต่อกระบวนการปรับตัวเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรในชุมชน

- ข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การถือครองที่ดิน ภาวะหนี้สิน การศึกษา

- ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เกษตรกรจะมีที่ดินเป็นของตนเองแต่ขนาดพื้นที่ถือครองไม่มากสำหรับในรายที่ที่ดินไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรก็จะทำการเช่าที่ดินเพิ่มเติม ลักษณะการถือครองดิน มีรูปแบบต่างๆ เช่น ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ใบฉบบของ สทก. นส. 3 และโฉนดครอบครัวยุคใหม่ที่ดินไม่เพียงพอหรือไม่มีที่ดิน จะทำการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตร รูปแบบในการเช่ามีทั้งชำระค่าเช่าเป็นผลผลิตการเกษตรหรือเงินสด อัตราการเช่าที่ดินโดยทั่วไปไร่ละ 300 – 500 บาทต่อปีโดยเช่าจากเพื่อนบ้าน จากหมู่บ้านใกล้เคียงกัน จากการคนที่ใช้ที่ทำการเกษตรไม่เต็มพื้นที่หรือเช่าบางฤดูกาลที่ที่เจ้าของไม่ต้องการปลูกพืช

การใช้ที่ดินปรับเปลี่ยนไปตามภูมิประเทศ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปริมาณน้ำซึ่งพอจะจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็น 3 ลักษณะคือ

1. พื้นที่สูง (ภูเขาและดอย) โดยทั่วไปเป็นป่าธรรมชาติ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ยกเว้นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานก่อนมีการประกาศเป็นเขตอนุรักษ์ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรจะอยู่นอกเขตต้นน้ำ ทำการเกษตรทั้งในฤดูฝน ฤดูแล้ง การทำนาข้าวหรือเพาะปลูกข้าวไร่ในฤดูฝนแล้วจะมีการปลูกพืชอื่นๆ ที่สำคัญก็คือ ถั่วเหลือง ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2. พื้นที่ดอน การใช้ที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะทำในฤดูฝนพืชหลักที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง และในบางพื้นที่มีปลูกไม้ผลยืนต้น เช่น มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ การเกษตรมีทั้งระบบเหมืองฝายและไม่ระบบเหมืองฝาย ต้องพึ่งพาน้ำฝนและมีการทำการเกษตรที่หลากหลาย เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง รวมถึงไม้ผลชนิดต่างๆ เช่น ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง ก้อย และอื่นๆ พื้นที่ดอนทำการเพาะปลูกได้เพียง 1 ครั้งต่อปี เนื่องจากจะขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

3. พื้นที่ราบ การใช้น้ำในพื้นที่ราบในการเกษตรนั้นส่วนใหญ่ คือ การใช้น้ำฝน ระบบน้ำที่ได้น้ำจากลำห้วยชุ่ม โดยจะทำการผันน้ำเข้าแต่ละพื้นที่ที่มีการจัดการระบบเหมืองฝายโดยมีแก่งฝาย

เป็นผู้ดูแลจัดแบ่งน้ำแก่พื้นที่ทำการเกษตร โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ราบในการทำการเกษตรโดยทั่วไปจะใช้ระบบเหมืองฝาย ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่เพาะปลูกข้าวและพืชไร่หมุนเวียนไปตามฤดูกาล เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วลิสง กระเทียม เป็นต้น พื้นที่ที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์สามารถทำนาได้มากกว่าปีละ 1 ครั้ง

- ภาวะหนี้สิน เกี่ยวกับรายจ่ายหลักของคนในชุมชน

- ค่าปัจจัยในการผลิตการเกษตรเช่น ค่าจ้างแรงงาน ค่าปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช
 - ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าสาธารณูปโภค ค่าเล่าเรียนลูก
- ค่าพาหนะ ค่าระหนี้สิน ค่ารักษาพยาบาลดูแลสุขภาพ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น คือ ค่าโทรศัพท์มือถือ และค่าใช้จ่ายที่ไม่จะเปิดเผย คือ ค่าเหล้า บุหรี่
- ค่าใช้จ่ายด้านสังคม ค่าสมาชิกกลุ่ม สถาบันกิจ งานบุญ บำรุงศาสนา
- รวมทั้งเงินภาษีรายได้ และค่าปรับต่างๆ
- ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นกรณีพิเศษ เช่น การจัดงานแต่งงาน งานบวช ค่าซ่อมแซมบ้าน

ด้านแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรกู้ยืมในการทำการเกษตรแบ่งเป็นดังนี้

1. เงินกู้ในระบบเป็นกู้ที่ได้จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์
2. แหล่งเงินทุนที่มีการบริหารจัดการในหมู่บ้าน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะถูกกว่าแหล่งเงินกู้ของรัฐบาลเช่น โครงการแก้ไขความยากจน กองทุนกองทุนทรัพย์สัจจะ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
3. เงินกู้นอกระบบ ได้แก่ กู้ ใฝ่แนนซ์ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ถ้าแก่ จากการสัมภาษณ์พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนในระบบเป็นการลงทุนในการเพาะปลูก ซึ่งต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูง และมีการขยายพื้นที่ในการผลิต การซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร เครื่องทุนแรง เช่น รถไถนาเดินตาม เครื่องนวดเมล็ดพืช เป็นต้น บางครั้งมีการกู้ยืมเงินระยะสั้น คือ ปีต้องใช้คืน แต่เนื่องจากบางครั้งไม่มีเงินชำระหนี้จึงต้องกู้ยืมเงินระยะยาว 3 ปี เพื่อมาชำระหนี้ระยะสั้น ซึ่งเกษตรกรต้องแบกรวดดอกเบี้ยที่สูงขึ้น จากภาวะหนี้สินดังกล่าว ส่งผลให้เกษตรกรต้องทำการผลิตแบบเข้มข้นเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต

- การศึกษา บ้านห้วยเป่ามีโรงเรียนประถมศึกษาประจำหมู่บ้านเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาล1-ประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนายโสภณ ท้าวแก้ว เป็นอาจารย์ใหญ่ หลังจากที่ย้ายการศึกษาที่โรงเรียนบ้านห้วยเป่า จะส่งลูกหลานเข้ามาเรียนต่อในอำเภอเชียงดาวหรือในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ซึ่งมีการเรียนทั้งทางสายสามัญ และสายอาชีพจนถึงระดับปริญญาตรี

4.3.2 วิธีการผลิตของเกษตรกรกรม

จากการสัมภาษณ์ผู้รับการฝึกอบรมที่ประสบปัญหาจากการผลิตผู้รับการฝึกอบรมยังมีความเชื่อและความมุ่งมั่นที่จะทำให้ระบบการเกษตรในชุมชนให้ยั่งยืนเป็นรูปธรรมทางการผลิต คือต้องเริ่มต้นด้วยการปรับวิธีการผลิต โดยมุ่งโดยที่การลด/เลิก การใช้สารเคมีทั้งปุ๋ยเคมีและการปราบศัตรูพืชก่อนจากนั้นจึงปรับลักษณะการผลิตอื่นๆ ตามมาซึ่งการปรับวิธีการผลิตมีดังนี้

1. ปรับจากการผลิตพืชเชิงเดี่ยวเป็นการผลิตพืชหลากหลายโดยการปลูกพืชผัก การปลูกพืชก่อนและหลังการทำนา ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นในพื้นที่ของตน มีการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น และเลิกใช้สารเคมีสารเคมี ทั้งปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชทั้งหมด มีการปรับปรุงดินให้ฟื้นความอุดมสมบูรณ์โดยใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและสมุนไพรในการกำจัดหรือไล่ศัตรูพืชที่ทำขึ้นมาใช้เอง
2. พยายามลด/เลิกการใช้สารเคมีทั้งปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชในการผลิตข้าว โดยช่วงแรกปรับเปลี่ยนเป็นการผลิตข้าวปลอดสารพิษ และเปลี่ยนเป็นการผลิตข้าวอินทรีย์ในที่สุด
3. ปรับโครงสร้างทางการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่การเกษตรเช่นสร้างแหล่งน้ำ ขุดสระหรือเจาะน้ำบาดาลในกรณีที่มีพื้นที่การเกษตรจำนวนมาก

อย่างไรก็ดีในการปฏิบัติ ในช่วงแรกของผู้รับการฝึกอบรมและครอบครัวก็มีความวิตกกังวลเพราะยังไม่มั่นใจในทำการเกษตรได้โดยไม่ใช้สารเคมี ซึ่งต้องใช้เวลาในการปรับปรุงดินนานพอสมควรกว่าดินจะฟื้นความอุดมสมบูรณ์ๆ ได้ดีการมีต้นทุนในการผลิตพืชที่สูง รายรับที่ได้น้อย และยังมีปัญหาหนี้สินเดิมที่ต้องชำระ ในกรณีที่พบปัญหาผลผลิตตกต่ำ ก็อาจจะเกิดความท้อแท้ต่อการประกอบอาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาน้ำท่วม น้ำแห้ง นอกจากนี้ยังต้องมีเวลาการดูแลรักษาพืชที่ปลูกมากเป็นพิเศษทำให้ไม่มีเวลาไปหาเงินจากภายนอกมาจุนเจือครอบครัวในขณะที่ยังขายผลผลิตไม่ได้ ยิ่งหากครอบครัวมีแรงงานน้อยซึ่งต้องใช้เวลาในการจัดการในพื้นที่มาก บ้างพบว่าสารสมุนไพรที่ทำเองไม่มีประสิทธิภาพเท่าสารเคมี การลดพื้นที่แปลงนาเพื่อขุดสระเลี้ยงปลานั้น เป็นสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวจะต้องถกเถียงกันอยู่นานจึงจะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตได้

4.3.3 ระบบความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ของชุมชน

วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต เป็นเป้าหมายของคนในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ให้ดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุขและสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ การกิน การละเล่น ความสัมพันธ์ ของคนในครอบครัว และชุมชน ที่สำคัญเป็นการกำกับให้สังคมอยู่ในกรอบกติกาสร้างความสุขใจ มั่นใจการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย ช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดช่องว่างระหว่างคนที่มีสถานภาพต่างกัน

ประเพณี วัฒนธรรม ที่ชาวบ้านห้วยเป้ายึดถือปฏิบัติกันมาช้านานเพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจในการทำการเกษตร ที่ยังมีปรากฏให้เห็นใน ปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

1. การเลี้ยงฝ้าย เป็นพิธีกรรมที่สำคัญของชาวนาที่ทำนาระบบเหมืองฝายที่จะต้องทำกันทุกๆ ปี วัตถุประสงค์เพื่อขอบคุณธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติในการดูแลรักษาเหมืองฝายให้ชาวนามีน้ำเพียงพอในการเพาะปลูก การประกอบพิธีกรรมเลี้ยงฝ้ายจะทำกันในช่วงเดือน 9 เดือน (ประมาณเดือนมิถุนายน) ก่อนจะเริ่มการทำนา โดยแต่ละฝายจะมีการตั้งกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันตามแต่สมาชิกในแต่ละเหมืองฝายจะตกลงร่วมกัน ส่วนใหญ่กฎระเบียบการจัดเหมืองฝายจะสืบทอดกันมาตั้งแต่เริ่มสร้างฝาย โดมีแก่ฝายเป็นคนกำกับและบังคับใช้กฎเกณฑ์เหล่านั้นร่วมกับคณะกรรมการเหมืองฝายและชาวนาผู้ใช้น้ำในเหมืองฝายแต่ละเส้น การเลี้ยงฝ้ายจะทำพิธีใกล้ๆ ฝาย ชาวนาจะนำไก่หรือหมูมาฆ่าบริเวณฝายโดยจะไม่มีกรรมมาที่บ้าน ทุกคนที่จะใช้น้ำจะต้องเข้าร่วมหรือน้ำของมารวมกันในปริมาณที่ใกล้เคียงกันเพราะถือว่าแต่ละคนต่างก็ใช้ประโยชน์จากน้ำในเหมืองเท่ากันการเลี้ยงเหมืองฝายจึงไม่ได้มีนัยเพียงการขอบคุณหรืออ่อนนวยชนธรรมชาติในการดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตร แต่ยังมีเบื้องหลังเรื่องการสร้างความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านที่ใช้น้ำร่วมกัน

2. พิธีแฮกนา (เป็นการทำพิธีก่อนที่จะเริ่มลงมือทำนา) โดยจะมีการทำตะแคงแม่หม้าย 7 ชั้น ดิด 4 ทิศรอบที่นา พร้อมกระถางดอกไม้รูปเทียนข้าวปลาอาหาร เพื่อทำพิธีบอกกับแม่ธรณีเจ้าที่ เพื่อดูแลไม่ให้แมลงมารบกวนและจะปลูกข้าวประมาณ 1 กำมือไว้บริเวณที่เรียกว่านาข้าวแฮก ข้าวที่ปลูกก็เรียกว่าข้าวแฮก และเมื่อจะลงมือในการเก็บเกี่ยวจะต้องเริ่มเกี่ยวข้าวแฮกก่อนก่อนแล้วถึงจะลงมือเกี่ยวข้าวต้นอื่นๆ และข้าวแฮกที่เกี่ยวได้ก็จะเอามาวางไว้บริเวณนั้นหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “ก้างข้าวแฮก” (ทำด้วยไม้ไผ่จักสารเป็นสี่เหลี่ยมมีชายกพื้นที่สูงประมาณเอว) บางทีก็จะนำต้นข้าวที่เกี่ยวได้ทำเป็นรูปคนเมื่อตีข้าวหรือโม่ข้าวเสร็จแล้ว ชาวนาขนผลผลิตข้าวที่ได้ไปไว้ที่ขังฉางเสร็จแล้วก็จะให้ผู้หญิง ซึ่งส่วนมากจะเป็นเจ้าของที่นา หาบคานมาเอาขั้วหรือมาเอาข้าวแฮกที่เกี่ยวข้องทิ้งไว้เพื่อนำกลับไปที่ยังฉาง ถือว่าเป็นการเอาขั้วข้าวไปอยู่กับข้าว ก็ถือว่าเป็นการเสร็จกระบวนการขั้นตอนในการทำนา

3. การเอามือเอารวัน (การลงแขก) วัฒนธรรมของการผลิต การปลูกข้าวไม่ว่าจะเป็นบ้างไร่หรือข้าวนา การเอามือเอารวัน ยังคงเป็นปรากฏเป็นรูปแบบที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม แม้ว่าบางช่วงจะหายไปตามเงื่อนไขของ สถานการณ์ในช่วงเวลานั้น การเอามือเป็นวัฒนธรรมของการผลิตเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนในกลุ่ม ชาวนาผ่านการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันทั้งร่างกาย แรงสัตว์ (วัว, ควาย) และเครื่องมือต่างๆ “ การทำไร่นา เมื่อถึงเวลาที่จะไปบอกพี่น้องเพื่อนบ้านในชุมชนในทุกขั้นตอนก็จะบอกแก่กัน ไม่ว่าจะเป็นการไถนา ดำนา เก็บเกี่ยว ตีข้าว นอกจากแรงคนแล้วก็จะมีการเอาแรงควายแรงวัวมาช่วยกัน คือ การเอาควายมาช่วยไถนาร่วมกันด้วย เมื่อเสร็จงานเจ้าภาพก็ข้าวปลาอาหาร เมื่อถึงคราวที่คนมาช่วยเราเขาจะทำนาบ้างเราก็ไปช่วยเขา

เรียกว่าการการเอามือ เป็นการแบ่งภาระค่าใช้จ่าย เมื่อเป็นอย่างนี้ก็จะเห็นว่า มีความสัมพันธ์เกิดขึ้นว่าเราเคยช่วยเหลือกันมา คือ มีความสัมพันธ์เป็นที่ป็นน้อง” พอชน เสารีคำ การเอามือครั้งหนึ่งจะมีคนมาช่วยประมาณ 20 – 40 คน บางครั้งหากว่าเจอช่วงที่คนจะมาช่วยไม่พอหรือว่าที่นากว้าง อาจจะมีคนการจ้างคนมาเสริม การเอามือต่างจากการจ้างเพราะว่าคนที่มาช่วยจะมาช่วยด้วยความสมัครใจและความตั้งใจ จะเน้นว่าการทำให้เสร็จอย่างรวดเร็วเพื่อที่จะต้องไม่มาทำซ้ำในวันรุ่งขึ้น และจะได้ข้ามไปทำที่นาของคนอื่นต่อไป “การเอามือจะทำกันจนกว่าที่นาเจ้านั้นจะเสร็จ อย่างเช่นที่ผ่านมามีวันหนึ่งเราเกี่ยวข้าวเอามือกันถึง 3 เจ้า เจ้าสุดท้ายก็ทำงานกว่าจะเสร็จก็ประมาณ 6 โมงเย็นก็ตกลงกันว่าจะทำให้เสร็จเพราะคิดว่าแม่จะเสร็จคำก็ไม่เป็นไร แต่ขอให้เสร็จเพราะว่าจะได้สบายไม่ต้องกลับมาทำอีก จะได้ไม่ต้องกังวลต่อมอดอบมือ”พอ อินทร์ จิโน การเอามือเอววันได้สะท้อนพลังในการผลิตผ่านการร่วมแรงร่วมใจของผู้คนในชุมชน ในกลุ่มเดียวกันคือกลุ่มคนทำนา โดยเฉพาะในกลุ่มชาวนาที่รายได้ต่ำและรายได้ในระดับปานกลาง และเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างทุน ทางสังคมที่นำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจของผู้คนในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

4. ความเชื่อในการจัดการแมลงและที่มารบกวนในพื้นที่ตามความเชื่อพื้นบ้าน ใช้ภูมิปัญญาจากการสังเกต ธรรมชาติผสมผสานกับความเชื่อของคนในท้องถิ่น ในเรื่องเหนือธรรมชาติใช้ในการจัดการกับโรคและแมลงที่มารบกวนในยุคที่สารเคมีมีไม่มาก แต่ความเชื่อเหล่านี้ไม่อาจจะนำมาปรับใช้กับช่วงปัจจุบันได้ เนื่องจากชาวนามองว่าเป็นเรื่องของความเชื่อสมัยก่อน ซึ่งใช้ไม่ได้ผลร้อยเปอร์เซ็นต์แต่เป็นเพราะว่าในยุคสมัยนั้นยังไม่มีสารเคมี การใช้ธรรมชาติเพื่อจัดการธรรมชาติจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด ชาวนาในยุคสมัยปัจจุบันก็กลับพบว่าการใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงที่ผ่านมามีได้ทำให้แมลงรบกวนเพิ่มขึ้น สร้างภูมิคุ้มกันต่อยาและขยายจำนวนมากขึ้น ยิ่งใช้นานวันก็ยิ่งต้องเพิ่มปริมาณและความเข้มข้นของสารเคมี การผสมผสานวิธีการผลิตสิ่งเหนือธรรมชาติบนความเชื่อว่าธรรมชาติเอาชนะธรรมชาติ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญบางท่านว่า“เมื่อก่อนหากข้าวเป็นโรคข้าวแดงหรือที่เรียกว่า โรคเพลี้ยไฟหรือโรคใบแดง ก็จะใช้ไม้ประคูดหรือเป้าน้อยปักไว้ในนาก็จะช่วยได้”หากว่าเมื่อธรรมชาติไม่สามารถที่จะเอาชนะได้บางคนก็ทำพิธีส่งสะตวงตามความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเคราะห์ส่งนาม (เป็นการทำพิธีเพื่อให้สิ่งเลวร้ายหมดไป) นั่นเองและยังมีการใช้ไม้ไผ่ปักมุมที่นาทั้งสี่ทิศ ตามความเชื่อว่ามีไม้ไผ่ปักไว้ซึ่งซึ่งถอดคำว่าไร่ ออกมาเป็นไร่ จะช่วยไล่แมลงศัตรูพืชที่มารบกวนได้

5. ความเชื่อในการคิดถึงเรื่องความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของระบบนิเวศน์ในแปลงนา เนื่องจากสภาพแปลงนาเป็นการผลิตเชิงเดี่ยว คือ การทำนาอย่างเดียวและมีการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืชซึ่งเป็นสภาพที่ทำให้ระบบนิเวศน์เสื่อมโทรม ตัวทำตัวเบียนลดน้อยลงไป สภาพของดินขาดความอุดมสมบูรณ์และมีโครงการของดินที่ไม่ดีจากสภาพการณเช่นนี้

เกษตรกรจึงให้ความสำคัญต่อความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของระบบนิเวศน์ในแปลงนาเป็นอันมากโดยเชื่อว่า เมื่อปรับเปลี่ยนการผลิตอย่างเป็นระบบในการที่จะทำให้ระบบนิเวศน์ของแปลงนาฟื้นคืนมาได้ คุณสมบัติทางกายภาพของดินจะดีขึ้นมีความร่วนซุยของดินและสามารถอุ้มน้ำได้ดี การถูกชะล้างของธาตุอาหารพืชก็จะลดลงและตัวห้ำตัวเบียนก็จะมีปริมาณเพิ่มขึ้น สิ่งที่จะตามมาคือ อาหารทางธรรมชาติก็จะกลับคืนมา ปลูกปลาจะไม่ตายเป็นโรค ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษที่ตกค้างอยู่ในแปลงนา

6. ความเชื่อและความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อ อยู่เพื่อกินเป็นหลัก ซึ่งเป็นการทำเพื่อลดค่าใช้จ่ายในปัจจัยการผลิตและรายจ่ายด้านอาหาร โดยมุ่งผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัวส่วนที่เหลือจากนั้นก็แจกจ่ายแบ่งปันให้ญาติหรือเพื่อน้องแล้วจะจึงขายผลผลิต ซึ่งการผลิตนั้นจะต้องให้เกิดความหลากหลายมีความเกี่ยวเนื่องกัน อันเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยใช้วิถีการพึ่งตนเองในการผลิต เช่น การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ แทนการซื้อปุ๋ยเคมี หรือพึ่งพาระหว่างชุมชนในการแลกเปลี่ยนสิ่งของอันจะเป็นการลดความเสี่ยงต่อการพึ่งปัจจัยการผลิตได้เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้รับบริการฝึกอบรมหลายท่านได้ระบุว่า ถ้าจะทำการเกษตรนั้น “จะต้องเป็นคนเข้าใจหลักของการพึ่งตนเอง ไม่เปลี่ยนแปลงตามค่านิยม ไม่วิ่งตามกระแสสังคมรู้จักลดค่าใช้จ่าย เป็นคนอดออม ขยันไม่ติดอบายมุข เป็นคนอยู่ง่ายกินง่าย ปลูกของทุกอย่างที่กินได้” จากความเชื่อและความมุ่งมั่นแบบนี้มิได้หมายความว่า เกษตรกรจะอยู่อย่างยากจนแต่กลับจะให้เกษตรกรอยู่อย่างพออยู่พอกิน หนี้สินค่อยๆ ลดลงเพราะไม่มุ่งผลิตเพื่อขายอย่างเดียว ทำให้ไม่ต้องใช้เงินทุนมากในการผลิต และไม่ต้องเสี่ยงต่อการขึ้นลงของสินค้าเกษตร ตลอดจนภัยจากธรรมชาติ ความเชื่อมั่นและมุ่งมั่นในการพึ่งตนทางเศรษฐกิจในชุมชนพอที่จะแยกได้เป็น3ส่วน คือการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และเพิ่มการออม ซึ่งการลดรายจ่ายเป็นช่วงแรกของการทำเกษตร การเพิ่มรายได้จะตามมาเมื่อมีการผลิตในพื้นที่โดยที่มีความหลากหลายของชนิดพืชและสัตว์ ส่วนการออมนั้นจะเป็นช่วงที่ได้ผลผลิตเต็มที่ของระบบการทำเกษตร

7. ความเชื่อในการลดค่าใช้จ่ายแยกเป็นการลดรายจ่ายด้านต้นทุนการผลิตและด้านอาหารดังนี้

7.1 การลดต้นทุนในการผลิตนั้นสามารถลดรายจ่ายที่เป็นปัจจัยการผลิต 3 อย่างคือหนึ่ง เลิกใช้ปุ๋ยเคมีแล้วหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกษตรกรทำเองมาใช้ในการปรับปรุงดิน สอง ใช้สมุนไพรหรือน้ำหมักชีวภาพ เพื่อไล่แมลงหรือกำจัดศัตรูพืชต่างๆ แทนการใช้สารเคมี สาม ควรจะมีการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชเองเพราะจะทำให้ได้พันธุ์พืชที่สามารถทนทานต่อสภาพพื้นที่เพาะปลูก อีกทั้งยังเป็นการไม่ทำให้เกิดการสูญพันธุ์ของพืชชนิดนั้น และยังสามารถเป็นการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชในระหว่างกลุ่มเกษตรกรด้วยกันได้

7.2 การลดรายจ่ายด้านอาหาร เกษตรสามารถลดได้คือการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนซึ่งเป็นการลด การซื้ออาหารจากตลาดด้วยการปลูกพืชผัก ผลไม้และเลี้ยงสัตว์เพื่อให้ได้ของกินที่หลากหลายในพื้นที่การเกษตรไว้บริโภคตลอดปี อีกทั้งยังมีผลผลิตอื่นๆ ที่สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อีก เช่น ถ่านจาก ไม้ที่ปลูกไว้ในพื้นที่ได้ใช้ในครัวเรือน นอกจากนี้ผลผลิตในพื้นที่การเกษตรยังเป็นของฝากให้กับญาติพี่น้อง

7.3 การเพิ่มรายได้ เมื่อเกษตรกรที่ทำการเกษตรถึงระดับหนึ่งแล้ว ผลผลิตในพื้นที่จะมีปริมาณและความหลากหลายเพิ่มขึ้นสามารถเก็บผลผลิตออกมาขายได้เป็นระยะ เช่นการปลูกพืชผักก็สามารถเก็บขายได้ทุกวัน ถ้าปลูกไม้ผลก็จะขายเป็นฤดูกาล ซึ่งผลผลิตที่ได้ก็จะนำไปขายในตลาดของชุมชนและนอกชุมชนซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

7.4 การเพิ่มการออม การทำการเกษตรที่หลากหลายนั้นเป็นการออมชนิดหนึ่ง โดยเห็นว่า การปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นจะเก็บเกี่ยวผลไม้อายุยาวการเลี้ยงสัตว์เช่น สุกร วัว ควาย ก็จะเพิ่มจำนวนขึ้นตามธรรมชาติ ตลอดจนถึงการออมในรูปของความรู้ ซึ่งผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมเชื่อว่า ถ้าตนเองมีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์ในการทำการเกษตรก็จะสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้ดีมากขึ้น

8. ความเชื่อในด้านสุขภาพกายและจิตใจ ผู้เข้าฝึกอบรมเชื่อว่าถ้าตนเองเปลี่ยนรูปแบบการผลิต ที่ไม่ต้องเสี่ยงกับสารพิษทั้งในการเพาะปลูกและการบริโภค โดยเฉพาะการผลิตที่ไม่ต้องการใช้สารเคมี เพราะจากการที่มีประสบการณ์จากการใช้ยาฆ่าแมลงและยากำจัดวัชพืชแล้วถ้าสารเคมีถูกตัวก็จะมีผื่นคันและวิงเวียนศีรษะ ส่วนเรื่องอาหารที่บริโภคก็จะรู้สึกว่ามีความปลอดภัยจากสารเคมี ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้ฝึกอบรมบางรายให้ความเห็นว่า “รู้สึกสบายใจเวลาได้กินพืชผักที่ปลอดภัย ได้กินอาหารที่มีความปลอดภัย ปราศจากสารเคมี ไม่ต้องกินผักที่มีสารพิษจากข้างนอก” โดยที่ผู้ฝึกอบรมยังได้จำแนกด้านสุขภาพออกเป็นด้านสุขภาพกายและด้านสุขภาพใจ

8.1 ด้านสุขภาพกาย คือ การเลิกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำให้ตนเองไม่ต้องเผชิญจากสารเคมีอันเป็นสาเหตุของการเจ็บป่วย นอกจากการเลิกใช้ปุ๋ยเคมีเกษตรกรบางท่านเล่าว่า “สมัยที่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในแปลงนา เวลาไถนา จะเป็นตุ่มแดงๆ และคันตามขา”ซึ่งเป็นเหตุผลในการที่จะเลิกการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี สุดท้ายสุขภาพดีขึ้นเพราะมีอาหารในแปลงนาที่ไม่มีสารตกค้างทำให้ตนเองและครอบครัวได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย

8.2 ด้านจิตใจ เกษตรกรมีความหวังไว้ว่าในชีวิตตนเองจะได้มีโอกาสเห็นความสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรของตน มีอาหารกินอย่างพอเพียง ภาระหนี้สินลดลงสามารถอยู่อย่างพึ่งตนเองได้และมีชุมชนที่น่าอยู่

9. ความเชื่อในด้านเป็นบ๋านาญยามแก่คนเฒ่าและเป็นมรดกแก่ลูกหลาน โดยที่ผู้ฝึกอบรมเชื่อว่า ถ้าทำระบบเกษตรกรรมได้สมบูรณ์เต็มที่แล้วจะสามารถใช้ผลผลิตที่ได้จากการทำระบบเกษตรกรรมเป็นอาหารกินแล้วแหล่งของรายได้ที่พอจะเลี้ยงตนเองยามแก่เฒ่าดังคำพูดของ อ.โสภณ ท้าวแก้ว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านห้วยเป้า ว่า “ความฝันที่รอคอยคือในพื้นที่เพาะปลูกมีพร้อมทุกอย่าง เป็นซูปเปอร์มาร์เก็ต เป็นแหล่งอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษทุกชนิดและมีสมุนไพรเป็นยารักษาโรค เป็นบ๋านหนึ่งบ๋านาญของชีวิตในอนาคตและสืบทอดถึงลูกหลานต่อไป” ความเชื่อเช่นนี้ทำให้มีความหวังและเป้าหมายในระยะยาวไกลทำให้เขามีกำลังใจในการบริหารจัดการในพื้นที่การเกษตรของตนเอง เพราะคนทั่วไปเห็นว่า การทำเกษตรเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง ไม่เหมือนอาชีพรับราชการหรืออาชีพอื่นที่มั่นคงในสังคม แต่ด้วยความเชื่อที่คิดว่าถ้ามีการทำระบบการทำเกษตรกรรมที่ดั้นด้นเหมือนได้สร้างบ๋านาญให้กับตนเองยามแก่เฒ่าและยังสืบทอดเป็นมรดกให้กับลูกหลานได้ในอนาคต ทำให้เกษตรกรมุ่งมั่นที่จะปรับตัวเองเข้าสู่ระบบการเกษตรที่สมบูรณ์แบบต่อไป

4.4 วิธีคิด และกระบวนการเรียนรู้ใหม่ของผู้ฝึกอบรมในชุมชนที่มีต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4.4.1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติของผู้ฝึกอบรมจากแบบเกษตรพาณิชย์กลับไปมีกระบวนการทัศนคติแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชน

จากการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติของผู้ฝึกอบรมในชุมชนเกิดขึ้น 2 ลักษณะคือ

1. หลังจากการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่ผู้อบรมเริ่มมองเห็นผลเสียจากการทำเกษตรโดยใช้สารเคมีและเกษตรเชิงเดี่ยวซึ่งต้องใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงพืชทำให้มีปัญหาในเรื่องของเงินทุนเนื่องจากปุ๋ยเคมีมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ สารเคมีที่ตกค้างในพื้นที่ก็ทำให้ในอาหารธรรมชาติหายไป สภาพทางกายของดินก็เปลี่ยนไป ขณะเดียวกันสุขภาพของตัวเองก็ไม่ค่อยดี ต่อมาจึงทดลองทำเกษตรแบบเกษตรธรรมชาติทำให้เข้าใจหลักของการเจริญเติบโตของพืชมากขึ้น จากการสัมภาษณ์เกษตรกรบางรายว่า “ทำดูแล้วก็เกิดความมั่นใจ และคิดว่ามาถูกทางแล้ว” โดยที่ทดลองด้วยตัวเองและสังเกตพบว่าสภาพทางกายของดินดีขึ้นจากการใช้ปุ๋ยคอกของมูลสัตว์จึงเกิดความมั่นใจมากขึ้นที่จะปรับการผลิตเข้าสู่เกษตรที่ยั่งยืน

2. ผู้ฝึกอบรมเชื่อว่าการทำงานการเกษตรที่ปราศจากการใช้สารเคมีว่ามีผลดีต่อพื้นที่ของตนเองแต่ยังไม่กล้าตัดสินใจ จึงศึกษาจากเพื่อนบ้านที่นำมาใช้ก่อนแล้วทั้งยังไปดูงานด้านการเกษตรที่ยั่งยืนจากเกษตรพื้นที่อื่นๆ หรือจากหน่วยงานของรัฐที่ส่งเสริมด้านการเกษตรแล้วเห็นว่าสภาพพื้นที่ของตนเองสามารถที่จะทำลักษณะดังกล่าวได้ ประกอบกับได้รับการส่งเสริมจาก

หน่วยงานของรัฐ ได้ให้ไปดูงานจากที่สถานต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จเกษตรกร จึงเริ่มมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง

ขั้นตอนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้ฝึกอบรม

ขั้นที่ 1 ศึกษาและตัดสินใจทดลองเบื้องต้นผู้ฝึกอบรมเริ่มรับรู้จากกระแสเกษตรกรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติจนเกิดความสนใจที่ทำในพื้นที่ของตนเองจึงไปศึกษาดูงานจากหลายแหล่งที่ประสบความสำเร็จ แล้วจึงกลับมาทดลองทำในพื้นที่ของตนเองในขั้นตอนนี้ผู้ฝึกอบรมต้องมีกำลังใจสูงมากในการที่จะเริ่มทดลองอะไรใหม่ๆ ในพื้นที่ของตนเอง เพราะเป็นสิ่งที่ไม่มีใครทำมาก่อนในชุมชนจะต้องเผชิญอุปสรรคทั้งจากครอบครัวและเพื่อสมาชิกในชุมชนที่ไม่เข้าใจถึงถึงแนวคิดและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นด้วย

ขั้นที่ 2 ปรับระบบการผลิตและการเรียนรู้การผลิตโดยทดลองทำในแปลงนาก่อนซึ่งพื้นที่ทดลองมีไม่มากเพื่อที่จะเปรียบว่าแปลงที่ใช้ปุ๋ยเคมีกับแปลงที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ใส่นั้นมีผลแตกต่างกันอย่างไรปรากฏว่าแปลงที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ดีกว่าแปลงที่ใช้ปุ๋ยเคมี อาหารในธรรมชาติเริ่มมีมากขึ้น จึงเกิดความมั่นใจว่าจะค่อยๆ ปรับเปลี่ยนพื้นที่การผลิตแบบใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้น

ขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มและเครือข่ายที่อื่นๆ ซึ่งเป็นการเล่าถึงประสบการณ์ที่ได้ทำมาว่ามีความสำเร็จเพียงใดในเรื่องของการบริหารจัดการในพื้นที่ของตนเอง และหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาสนับสนุนเรื่องของการผลิตมากขึ้นทำให้มั่นใจ และเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนเองมากขึ้น

ขั้นที่ 4 เริ่มขยายการผลิตให้มีความหลากหลายขึ้นในพื้นที่เช่นการผลิตพืชชนิดอื่นๆ โดยเฉพาะมีการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น มีการบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสดและเลี้ยงสัตว์ทำให้เกิดความหลากหลายในพื้นที่การเกษตรของตนเองแล้วเชื่อมั่นในแนวคิดเกษตรผสมผสานมากยิ่งขึ้น มองเห็นถึงความยั่งยืนในพื้นที่ ระบบนิเวศน์ในแปลงนาพื้นที่ดินมา สภาพทางกายภาพดินดีขึ้นสิ่งมีชีวิตในพื้นที่การเกษตรมีเพิ่มมากขึ้น

ขั้นที่ 5 เมื่อการผลิตในพื้นที่เริ่มออกดอกออกผลให้กับเจ้าของได้บริโภคแจกจ่ายให้กับญาติพี่น้อง ที่เหลือได้ขายกลับคืนมาเป็นทุนในการผลิตต่อไป นอกจากนี้ยังมีผู้ที่สนใจจะมาศึกษาในพื้นที่ของตนทำให้มีความมั่นใจและเชื่อมั่นถึงการประสบความสำเร็จ

4.4.2 วิธีคิดและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ของผู้ฝึกอบรมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในชุมชนมีดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงบำรุงดินซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเพาะปลูกโดยเฉพาะดินที่ถูกใช้ในการเกษตรแบบเข้มข้น ความสมบูรณ์ในดินจะต่ำลงและความสามารถในการอุ้มน้ำไม่ดีเนื่องจากการที่ใช้ปุ๋ยเคมีเป็นส่วนใหญ่ในการเพิ่มผลผลิตทำให้ดินอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม การปรับปรุง

บำรุงดินในพื้นที่ที่จะกระทำโดยการใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ และปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยสด ซึ่งผู้ฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่า ถ้ามีการปรับปรุงบำรุงดินอย่างต่อเนื่องและจริงจัง สภาพทางกายภาพของดินจะฟื้นความอุดมสมบูรณ์ได้ในที่สุด การปรับปรุงบำรุงดินจึงเป็นการพิสูจน์ความใส่ใจในการที่จะปรับเข้าสู่ระบบการเกษตรที่ยั่งยืนในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งในช่วงแรกจะต้องทุ่มเทมากในการปรับปรุงบำรุงดินเพราะจะต้องลงทุนลงแรงในเรื่องของการที่จะทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกจึงจะต้องแบ่งภาระทางเศรษฐกิจในขณะที่ผลผลิตยังไม่ได้ ซึ่งถ้ามีความตั้งใจและมุ่งมั่นอย่างสูงจึงจะผ่านช่วงนี้ไปได้

2. การจัดการน้ำในพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่มีการใช้น้ำตลอดปีถ้ามีการผลิตเท่าปัจจุบัน แต่ถ้าหากเพิ่มการผลิตจะต้องพบปัญหาน้ำไม่เพียงพอ เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกไม่อำนวยซึ่งสภาพพื้นที่มีทั้งพื้นที่ราบ และพื้นที่ดอน และในช่วงฤดูแล้งปริมาณน้ำในลำห้วยจะอยู่ในภาวะดินเขิน ปัญหาเรื่องน้ำในพื้นที่จึงเป็นปัญหาใหญ่ในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เพาะปลูก จากการที่ปริมาณของน้ำไม่เพียงพอในการทำการเกษตรการแก้ไขปัญหา คือ กำหนดปริมาณน้ำแล้วจึงกำหนดชนิดของพืชที่จะปลูกในพื้นที่เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่มีอยู่ในแต่ละช่วงซึ่งเป็นการจัดการน้ำให้มีการสอดคล้องกับชนิดและปริมาณของพืชที่จะปลูก

3. การปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ของตนเองเนื่องจากพืชสมุนไพรเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการทดแทนสารเคมีปราบศัตรูพืชหรือบรรเทาปัญหาอันเกิดจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชซึ่งมีราคาแพงและเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ และผู้บริโภคผลผลิตจากการที่ใช้สารเคมีไม่ถูกวิธี ดังเกษตรกรท่านหนึ่งได้กล่าวในระหว่างการฝึกอบรมว่า “ถ้าในพื้นที่เพาะปลูกไม่มีสมุนไพรแล้ว แสดงว่าไม่ใช่พื้นที่ทำเกษตรเพราะว่าต้องใช้สมุนไพรทดแทนการใช้ยาฆ่าแมลง” ซึ่งสมุนไพรที่ปลูกก็จะมี สะเดา ไพล ข่า ตะไคร้หอม พืชสมุนไพรที่นอกจากจะใช้กับพืชแล้วยังใช้ได้กับคนและสัตว์ได้อีกด้วย

4. การปลูกข้าวอินทรีย์กำลังอยู่ในระหว่างทดลองทำซึ่งการผลิตข้าวอินทรีย์จะต้องใช้เวลาในการผลิตเพราะว่าต้องหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีและสารที่ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ทางเคมีทุกชนิดในทุกขั้นตอนของการผลิต นอกจากนี้เกษตรกรที่รับการฝึกอบรมหลายท่านในพื้นที่เริ่มจะค้นหาข้าวสายพันธุ์ดั้งเดิมเพราะข้าวสายพันธุ์ดั้งเดิมนั้นสามารถทนทานต่อโรคและแมลงที่มาบรรจบกันถึงแม้ว่าผลผลิตจะต่ำกว่าสายพันธุ์ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันซึ่งต้องใช้สารเคมีในการดูแลรักษาทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

5. การเลี้ยงสัตว์ มีข้อดีหลายประการกล่าว คือ การเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนหนึ่งของวงจรการผลิต ที่สามารถนำผลพลอยได้มาใช้ประโยชน์ได้ต่อเนื่อง เช่น ใช้มูลสัตว์มาทำเป็นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ซึ่งเมื่อมองในด้านเศรษฐกิจ การเลี้ยงสัตว์ยังเป็นการเปลี่ยนผลผลิตในช่วงที่มีราคาตกต่ำเช่น

ข้าวโพด ให้เป็นอาหารสัตว์ที่มีมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้การเลี้ยงสัตว์ยังมีความเสี่ยงน้อยกว่าการปลูกพืช เนื่องจากตลาดด้านสัตว์มีความเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าด้านพืช นอกจากนี้การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นแหล่งผลิตปุ๋ยแล้ว จุดประสงค์ของการเลี้ยงสัตว์ยังเป็นไปเพื่อการออมทรัพย์ ซึ่งสามารถนำออกมาเป็นรายได้หรือขายในช่วงที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินและยังเป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างในพื้นที่ของตนเองโดยที่มีผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังเป็นการเกื้อกูลกันระหว่างสัตว์และพืชอีกด้วย

4.5 ความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพและการมีส่วนร่วมของผู้รับการฝึกอบรมกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวมาทำการทฤษฎีใหม่ตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในชุมชน

4.5.1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางชีวสังคมกลุ่มเข้ารับการฝึกอบรม ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทางชีวสังคมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(n)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	29	58
หญิง	21	42
รวม	50	100
สถานภาพ		
โสด	29	58
สมรส	21	42
รวม	50	100
อายุผู้เข้าอบรม		
ต่ำกว่า 25 ปี	20	40
ระหว่าง 26-40 ปี	12	24
ระหว่าง 41-50 ปี	10	20
มากกว่า 51 ปี	8	16
รวม	50	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(n)	ร้อยละ
รายได้ครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 3,000 บาท	11	22
3,001-5,000 บาท	8	16
5,001-7,000 บาท	8	16
7,001- 9,000 บาท	11	22
มากกว่า 9,001 บาท	12	24
รวม	50	100
อาชีพ		
เกษตรกร	6	12
ค้าขาย	2	4
ธุรกิจส่วนตัว	1	2
นักศึกษา	19	38
รับจ้าง/ลูกจ้าง	18	36
รับราชการ	4	8
รวม	50	100
การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	5	10
มัธยมศึกษาตอนต้น	6	12
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	27	54
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	5	10
ปริญญา	7	14
รวม	50	100
ลักษณะพื้นที่ในการทำการเกษตรของท่าน		
เช่า	9	18
ของตนเอง	41	82
รวม	50	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(n)	ร้อยละ
ลักษณะเข้ามามีจำนวนกี่ไร่		
ต่ำกว่า 5 ไร่	45	90
ระหว่าง 6-10 ไร่	1	2
ระหว่าง 11-15 ไร่	1	2
มากกว่า 16 ไร่ขึ้นไป	3	6
รวม	50	100
เป็นของตนเองมีจำนวนกี่ไร่		
ต่ำกว่า 5 ไร่	30	60
ระหว่าง 6-10 ไร่	13	26
ระหว่าง 11-15 ไร่	4	8
มากกว่า 16 ไร่ขึ้นไป	3	6
รวม	50	100

จากตาราง 3 พบว่าปัจจัยทางชีวสังคมของเกษตรกรก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่มีดังนี้

เพศ ผู้ได้รับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และเพศหญิง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42

สถานภาพ ผู้ได้รับการฝึกอบรมมีสถานภาพโสดมีจำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 58 และมีสถานภาพสมรสมีจำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 42

อายุ ผู้ได้รับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีอายุระหว่างต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมามีอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 16 และน้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 31-35 ปีจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2

อาชีพ ผู้ได้รับการฝึกอบรมมีอาชีพเกษตรกรจำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 12 ค้าขายมีจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 4 ธุรกิจส่วนตัวมีจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2 นักศึกษามีจำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 38 รับจ้าง/ลูกจ้างมีจำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ 36 รับราชการมีจำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 8

รายได้ ผู้เข้ารับการศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ตั้งแต่ 3,001-5,000 บาท มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16 รายได้ตั้งแต่ 5,001-7000 บาท มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16 รายได้ตั้งแต่ 7,001-9,000 บาท มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22 และรายได้มากกว่า 9,001 มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24

จำนวนสมาชิก จำนวนสมาชิกของผู้ที่เข้ารับการศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยที่ 4 คน

ลักษณะพื้นที่ในการทำการเกษตร ผู้เข้ารับการศึกษา ที่เช่าพื้นที่ในการทำการเกษตรกรรม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และ ที่มีพื้นที่เกษตรกรรมที่เป็นของตนเอง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 82

พื้นที่เช่าในการทำการเกษตร ผู้เข้ารับการศึกษาที่มีการเช่าพื้นที่ต่ำกว่า 5 ไร่ มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ระหว่าง 6-10 ไร่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ระหว่าง 11-15 ไร่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และ มากกว่า 16 ไร่ขึ้นไปจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6

พื้นที่ของตนเองในการทำการเกษตร ผู้เข้ารับการศึกษา มีพื้นที่ของตนเองต่ำกว่า 5 ไร่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ระหว่าง 6-10 ไร่ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ระหว่าง 11-15 ไร่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และ มากกว่า 16 ไร่ขึ้นไปจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทางชีวสังคมที่เข้ารับการศึกษา

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(n)	ร้อยละ
ท่านคุ้นเคยกับคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงจาก		
หน่วยงานในท้องถิ่น	16	32
สื่อ (หนังสือพิมพ์, วิทยุ, โปสเตอร์, อินเทอร์เน็ต ฯลฯ)	33	66
เพื่อนบ้าน	1	2
รวม	50	100
ท่านเคยทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่		
เคย	8	16
ไม่เคย	42	84
รวม	50	100

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(n)	ร้อยละ
ท่านมีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่		
เคย	29	58
ไม่เคย	21	42
รวม	50	100
ท่านเคยได้ยินการเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่		
เคย	1	2
ไม่เคย	49	98
รวม	50	100
ท่านเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้เคยมีใครแนะนำท่านมาหรือไม่		
เคย	40	80
ไม่เคย	10	20
รวม	50	100

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยทางชีวสังคมของเกษตรกรก่อนได้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่มีดังนี้

แหล่งข้อมูล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคุ้นเคยกับคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานท้องถิ่น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32 รู้จักจากสื่อ (หนังสือพิมพ์ วิทยุ ไปสเตอร์ อินเทอร์เน็ตฯลฯ) จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 66 รู้จักจากเพื่อนบ้านจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเคยทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และเกษตรกรที่ไม่เคยทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 84

ประสบการณ์ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเคยมีประสบการณ์ในการเข้าฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และเกษตรกรที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42

การรับทราบข้อมูล ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เคยได้ยินการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และเกษตรกรที่ไม่เคยได้ยินการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 98

การเข้าฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เคยมีผู้แนะนำจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และไม่เคยมีผู้แนะนำจำนวน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20

สมมติฐานที่ 1 ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในช่วงก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน

ตาราง 5 แสดงผลรวมของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ตัวแปรความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพ และการมีส่วนร่วมก่อนของกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ (n=50)

ตัวแปรเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม (n = 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
ความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.11	0.633	ปานกลาง
ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.99	0.610	ค่อนข้างมาก
ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.20	0.808	ปานกลาง
การมีส่วนร่วม(ก่อน)ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	2.74	0.809	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.633) ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.99$, S.D = 0.610) ศักยภาพเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$, S.D = 0.808) การมีส่วนร่วมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.74$, S.D = 0.809)

ตาราง 6 แสดงผลรวมของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ตัวแปรการนำไปปฏิบัติใช้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ คุณภาพชีวิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การพึ่งตนเองในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และจิตพอเพียงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของกลุ่มที่ยังได้รับการฝึกอบรม (n=50)

ตัวแปรเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม (n = 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
การนำเอาไปปฏิบัติใช้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่			
ใหม่	3.98	0.534	ค่อนข้างมาก
คุณภาพชีวิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	4.35	0.487	มาก
การพึ่งตนเองในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	4.1	0.670	ค่อนข้างมาก
การมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.11	0.737	ปานกลาง
จิตพอเพียงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	4.01	0.966	สูง

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการนำเอาความรู้ไปปฏิบัติใช้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D = 0.534) มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.487) มีการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของเกษตรกรในชุมชน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.1$, S.D = 0.670) มีส่วนร่วมต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.737) และมีจิตพอเพียงต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับจริง ($\bar{x} = 4.01$, S.D = 0.966)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก่อนและหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจในการ ทำเกษตรทฤษฎีใหม่	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม				
	N	\bar{x}	S.D	t	Sig.
ก่อนฝึกอบรมการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	50	3.11	0.633	6.652	0.000
หลังฝึกอบรมการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	50	3.98	0.534		

*** ($p \leq .001$)

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในด้านความรู้ความเข้าใจพบว่า ก่อนรับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$,

S.D = 0.633) และเมื่อได้เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีความรู้ความเข้าใจในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D = 0.534) เมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมแล้วมีความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างเชื่อถือได้สูง ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ในส่วนแรก

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม (n= 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านมีความเข้าใจการเกษตรทฤษฎีใหม่	3.10	0.647	ปานกลาง
2. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่เพียงใด	2.46	1.034	น้อย
3. ท่านมีความรู้ในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	3.04	0.727	ปานกลาง
4. ท่านมีความรู้ในเรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้นผู้บริโภคน ผู้ผลิต และสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากน้อยเพียงใด	3.06	0.935	ปานกลาง
5. ท่านมีความรู้ในเรื่องการใช้ปุ๋ยชีวภาพในการทำการเกษตรมากน้อยเพียงใด	3.32	0.957	ปานกลาง
6. ท่านเคยใช้ปุ๋ยชีวภาพในการทำการเกษตรมากน้อยเพียงใด	3.12	1.1	ปานกลาง
7. ท่านเคยใช้สารชีวภาพในการกำจัดแมลงศัตรูพืชมากน้อยเพียงใด	2.76	1.08	ปานกลาง
8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นมากเพียงใด	2.76	0.96	ปานกลาง
9. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการนำปุ๋ยชีวภาพไปปฏิบัติใช้ในการเกษตรมากเพียงใด	3.12	1.043	ปานกลาง
10. ท่านมีความรู้เรื่องการนำสมุนไพรไปปฏิบัติใช้ในการกำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	2.82	0.919	ปานกลาง
11. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการนำสมุนไพรไปปฏิบัติใช้ในการกำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	2.90	0.863	ปานกลาง
12. ท่านเคยนำสมุนไพรไปปฏิบัติใช้ในการกำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	2.76	1.041	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
15. ท่านมีความรู้เรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้นผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	2.98	0.892	ปานกลาง
16. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้นผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากเพียงใด	2.98	0.915	ปานกลาง
17. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องการทำการเกษตรที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมากเพียงใด	3.12	0.799	ปานกลาง
รวม	3.11	0.633	ปานกลาง
13. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรที่อาศัยความเกื้อกูลกันระหว่างพืช และสัตว์มากเพียงใด	2.96	0.903	ปานกลาง
14. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรที่เน้นการปลูกพืชหลากหลายชนิดมากเพียงใด	3.16	0.866	ปานกลาง

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.633)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการนำเอาไปปฏิบัติใช้เกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยวัดจาก หลังการอบรม

การนำเอาไปปฏิบัติใช้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม (n=50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านได้นำความรู้มาคิดทำสมุนไพรรักษาแมลงเองเพื่อใช้ในการกำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	3.44	0.836	ค่อนข้างมาก
2. ท่านได้นำสมุนไพรรักษาแมลงไปปฏิบัติใช้ในการกำจัดศัตรูพืชมากน้อยเพียงใด	3.22	0.840	ปานกลาง
3. ท่านได้มีการปลูกผักและผลไม้ไว้บริโภคเองในครัวเรือนหรือไม่ เพียงใด	3.68	0.620	ค่อนข้างมาก
4. ท่านได้รับประโยชน์จากการลดใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตรมากเพียงใด	4.04	0.781	ค่อนข้างมาก
5. ท่านได้มีการทำการเกษตรโดยการปลูกพืชหลากหลายชนิดมากเพียงใด	3.6	0.755	ค่อนข้างมาก
6. ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ท่านมีการคิดหรือระมัดระวังในการใช้จ่ายเพียงใด	3.98	0.622	ค่อนข้างมาก
7. ท่านคิดว่า การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถเก็บออมรายได้ในครัวเรือนได้เพิ่มขึ้นเพียงใด	3.9	0.735	ค่อนข้างมาก
8. ท่านมีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนอื่น หรือหน่วยงานภายนอกมากน้อยเพียงใด	3.34	0.939	ปานกลาง
9. ท่านสามารถรวมกลุ่มกันในการทำปุ๋ยชีวภาพได้มากเพียงใด	3.00	0.832	ปานกลาง
10. การรวมกลุ่มกันในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีประโยชน์ต่อท่านหรือไม่ เพียงใด	3.92	0.899	ค่อนข้างมาก
11. ท่านนำเอาการทำปุ๋ยชีวภาพไปปฏิบัติใช้มากน้อยเพียงใด	3.46	0.862	ค่อนข้างมาก
12. ท่านนำเอาการทำสารชีวภาพไปปฏิบัติใช้ในการกำจัดแมลงศัตรูพืช	3.22	0.840	ปานกลาง
13. ท่านคิดว่าสามารถนำการเกษตรทฤษฎีใหม่ไปลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีได้มากน้อยเพียงใด	4.06	0.739	ค่อนข้างมาก

ตาราง 9 (ต่อ)

การนำเอาไปปฏิบัติใช้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม (n=50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
14. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรดีขึ้น มากน้อยเพียงใด	3.84	0.680	ค่อนข้างมาก
15. ท่านสามารถแนะนำเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ผู้อื่น ได้มากน้อยเพียงใด	3.20	0.728	ปานกลาง
16. การเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยรักษาสິงแวดล้อม (เช่น น้ำไม่ เสีย, ดินไม่เสื่อม, สารพิษไม่ตกค้าง) มากน้อยเพียงใด	4.52	0.614	มาก
รวม	3.98	0.534	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมีการนำเอาความรู้ไปปฏิบัติใช้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมมีการนำเอาความรู้ไปปฏิบัติใช้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D = 0.534)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างในเรื่องความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก่อนและหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความตั้งใจในการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม				
	N	\bar{x}	S.D	t	Sig.
ก่อนฝึกอบรมการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	50	3.99	0.610	3.428	0.001
หลังฝึกอบรมการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	50	4.35	0.487		

*** ($p \leq .001$)

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ก่อนการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ใน

ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.99$, S.D = 0.610) และหลังจากเข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีความตั้งใจในการทำ
การเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.487) เมื่อทดสอบความแตกต่าง
ความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมแล้วผู้อบรมมีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างเชื่อถือได้สูง ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ในส่วนแรก

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมีความตั้งใจ
เกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความตั้งใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม (n= 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านคิดว่าการฝึกอบรมจะมีผลต่อการทำการเกษตรมาก น้อยเพียงใด	4.18	0.747	ค่อนข้างมาก
2. ท่านมีความตั้งใจชวนเพื่อนบ้าน / เครือญาติมาทำ การเกษตรทฤษฎีใหม่	3.88	0.746	ค่อนข้างมาก
3. ท่านตั้งใจจะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	4.02	0.684	ค่อนข้างมาก
4. การฝึกอบรมจะเพิ่มความสนใจในการทำการเกษตรทฤษฎี ใหม่มากน้อยเพียงใด	4.04	0.668	ค่อนข้างมาก
5. ท่านมีความพร้อมในเรื่องพันธุ์พืชมากน้อยเพียงใด	3.10	0.839	ปานกลาง
6. ท่านมีความพร้อมในการทำปุ๋ยชีวภาพในการทำการเกษตร มากน้อยเพียงใด	3.32	0.95	ปานกลาง
7. ท่านมีความสนใจในการทำสารชีวภาพในการกำจัดแมลง ศัตรูพืชมากน้อยเพียงใด	3.58	0.970	ค่อนข้างมาก
8. ท่านมีความตั้งใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำ การเกษตรแบบเดิมเป็นการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	3.80	0.832	ปานกลาง
รวม	3.99	0.610	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมีความตั้งใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมีความตั้งใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.99$, S.D = 0.610)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มหลังฝึกอบรมมีคุณภาพชีวิตที่ดีเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยวัดหลังจากการฝึกอบรม

คุณภาพชีวิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม (n = 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านคิดว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยเพิ่มรายได้รายได้และปลอดภัยกับชีวิตของท่านมากน้อยเพียงใด	4.18	0.628	ค่อนข้างมาก
2. การเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดความกังวลปัญหาสุขภาพสมาชิกในครอบครัวเพียงใด	4.38	0.779	มาก
3. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถทำให้ครอบครัวช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวมากน้อยเพียงใด	4.00	0.755	ค่อนข้างมาก
4. ท่านคิดว่าครอบครัวมีเวลาใกล้ชิดกันจากการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไม่มีหนี้สิน, พี่น้องอยู่ร่วมกัน, พอกินพอกิน) มากน้อยเพียงใด	4.06	0.651	ค่อนข้างมาก
5. ท่านคิดว่าการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถลดการใช้สารเคมีที่ทำให้ชีวิตและครอบครัวปลอดภัยขึ้นมากน้อยเพียงใด	4.42	0.702	มาก
6. ท่านสามารถนำหลักการใช้ชีวิตอย่างพออยู่ พอกิน พอใช้มาใช้ประโยชน์ได้มากเพียงใด	4.02	0.654	ค่อนข้างมาก
7. ท่านสามารถนำหลักการทำการเกษตรที่เน้นการพึ่งตนเองลดการใช้เทคโนโลยีการผลิตจากภายนอกมาใช้ได้มากน้อยเพียงใด	3.98	0.684	ค่อนข้างมาก
8. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการรวมกลุ่มกันในการทำการเกษตรเพื่อประโยชน์ของกลุ่มเกษตรกร ให้มีอำนาจต่อรอง มากเพียงใด	3.56	0.836	ค่อนข้างมาก
9. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยผู้บริโภคปลอดภัยจากสารเคมีเพียงใด	4.52	0.579	มาก
รวม	4.35	0.487	มาก

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์พบว่าหลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยภาพรวมกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.487)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างด้านศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก่อนและหลังการฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่		ผู้รับการฝึกอบรม				
		N	\bar{x}	S.D	t	Sig.
ก่อนฝึกอบรม	การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	50	3.20	0.808	4.537	0.000
หลังฝึกอบรม	การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	50	4.10	0.670		

*** ($p \leq .001$)

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ด้านศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่พบว่า ก่อนที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มีศักยภาพการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$, S.D = 0.808) ส่วนหลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D = 0.670) เมื่อทดสอบความแตกต่างของศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมเกษตรกรมีการพัฒนาศักยภาพสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างเชื่อกันได้สูง ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ในส่วนแรก

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมีศักยภาพ
เกษตรกรเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ศักยภาพของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม (n= 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านคิดว่าท่านและสมาชิกในครอบครัวสามารถที่จะร่วมทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	4.02	0.742	ค่อนข้างมาก
2. ท่านมีทุนเพียงพอในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เพียงใด	3.12	0.961	ปานกลาง
3. ท่านสามารถจัดซื้อพันธุ์พืชได้ด้วยทุนของตนเองมากน้อยเพียงใด	4.02	0.742	ค่อนข้างมาก
4. ท่านมีอุปกรณ์และเครื่องมือ (รถแทรกเตอร์, เครื่องพ่นยา, เครื่องตัดหญ้า) ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	3.12	0.961	ปานกลาง
5. ท่านสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่ของท่านในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ได้เพียงใด	2.98	0.795	ปานกลาง
6. ท่านสามารถจัดหาวัสดุมาใช้ในการทำปุ๋ยชีวภาพได้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด	2.48	1.092	ปานกลาง
7. ท่านสามารถจัดหาวัสดุมาใช้ในการทำสารชีวภาพในการกำจัดแมลงศัตรูพืชได้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด	3.24	0.743	ปานกลาง
รวม	3.20	0.808	ปานกลาง

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีศักยภาพเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$, S.D = 0.808)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่มีการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยวัดหลังจากการฝึกอบรม

การพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของเกษตรกร	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม (n= 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้ท่านลดรายจ่ายในการพึ่งพาปัจจัยในการผลิตจากภายนอก (ปุ๋ยเคมี, ยาฆ่าแมลง) ได้หรือไม่ เพียงใด	4.20	0.782	ค่อนข้างมาก
2. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่จะช่วยให้คุณมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระยะยาวได้มากเพียงใด	4.34	0.557	มาก
3. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้ปลอดจากปัญหาหนี้สินเพียงใด	3.88	0.746	ค่อนข้างมาก
4. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้ครอบครัวได้ใกล้ชิดกันเพิ่มขึ้นหรือไม่ เพียงใด	4.02	0.552	ค่อนข้างมาก
5. ท่านคิดว่าการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่อย่างพออยู่พอกินมากน้อยเพียงใด	4.02	0.654	ค่อนข้างมาก
6. ท่านมีการรวมกลุ่มกันในการสร้างเครือข่ายการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากเพียงใด	3.34	0.798	ค่อนข้างมาก
7. ท่านมีการรวมกลุ่มกันในการทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้ในการทำการเกษตรมากเพียงใด	3.14	0.808	ปานกลาง
8. ท่านสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่น(เช่นการนำสมุนไพรมาใช้ในการกำจัดศัตรูพืช)มาประยุกต์ใช้กับการเกษตรทฤษฎีใหม่ได้มากน้อยเพียงใด	3.44	0.836	ค่อนข้างมาก
9. การทำบัญชีค่าใช้จ่ายช่วยให้ท่านปลอดจากปัญหาหนี้สินเพียงใด	4.08	0.853	ค่อนข้างมาก
10. ท่านได้รับประโยชน์จากการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือนหรือไม่ เพียงใด	4.10	0.707	ค่อนข้างมาก

ตาราง 15 (ต่อ)

การพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของเกษตรกร	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม (n=50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
11. ในชุมชนของท่านมีการประชุมเพื่อช่วยกันปรึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำการเกษตรมากเพียงใด	3.76	1.001	ค่อนข้างมาก
12. ครอบครัวของท่านมีการทำบัญชีใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลหรือไม่เพียงใด	4.00	0.968	ค่อนข้างมาก
รวม	4.1	0.670	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่มีการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมีการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.1, S.D = 0.670$)

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างในด้านการมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การมีส่วนร่วมในการทำ การเกษตรทฤษฎีใหม่	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม				
	N	\bar{x}	S.D	t	Sig.
ก่อนฝึกอบรมการเกษตร ทฤษฎีใหม่	50	2.74	0.809	2.337	0.024
หลังฝึกอบรมผู้ การเกษตรทฤษฎีใหม่	50	3.11	0.737		

* ($p < .05$)

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่พบว่า ก่อนรับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.74, S.D = 0.809$) และหลังจากที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วการมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับที่

ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.11$, $S.D = 0.737$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทั้งสองกลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมเกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างเชื่อได้สูง ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ในส่วนแรก

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม (n= 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านได้รับการสนับสนุนในการจำหน่ายผลผลิตจากหน่วยงานรัฐมากน้อยเพียงใด	2.66	0.894	ปานกลาง
2. ท่านได้รับการสนับสนุนในการประกันราคาพืชผลจากหน่วยงานรัฐมากน้อยเพียงใด	2.58	0.927	ปานกลาง
3. ท่านได้รับการสนับสนุนในเรื่องความรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานรัฐมากน้อยเพียงใด	3.00	0.925	ปานกลาง
4. ท่านได้รับการสนับสนุนในด้านทุนทรัพย์จากหน่วยงานรัฐมากน้อยเพียงใด	2.48	0.952	น้อย
5. ท่านได้รับการสนับสนุนในด้านพันธุ์พืชจากหน่วยงานรัฐมากน้อยเพียงใด	2.52	0.886	ปานกลาง
6. ท่านมีความตั้งใจชวนเพื่อนบ้าน / เครือญาติมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	3.62	0.779	ค่อนข้างมาก
7. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการสร้างเครือข่ายการทำงานเกษตรทฤษฎีใหม่	2.88	0.982	ปานกลาง
8. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการทำปุ๋ยชีวภาพ	2.76	1.060	ปานกลาง
9. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการทำการเกษตรอินทรีย์	2.70	1.015	ปานกลาง
10. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เพียงใด	2.82	1.082	ปานกลาง
รวม	2.74	0.809	ปานกลาง

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.74$, S.D = 0.809)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวัดหลังการฝึกอบรม

การมีส่วนร่วมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม (n= 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านได้มีการรวมกลุ่มในการจำหน่ายผลผลิตการเกษตรมากขึ้นเพียงใด	3.02	0.936	ปานกลาง
2. ท่านได้มีการรวมกลุ่มในการประกันราคาพืชผลมากขึ้นเพียงใด	2.90	0.886	ปานกลาง
3. ท่านได้รับการสนับสนุนในเรื่องความรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานรัฐมากขึ้นเพียงใด	3.42	0.835	ค่อนข้างมาก
4. ท่านได้มีการรวมกลุ่มในด้านทุนทรัพย์ในการผลิตสินค้าการเกษตรมากขึ้นเพียงใด	2.68	0.890	ปานกลาง
5. ท่านได้รับการสนับสนุนในด้านพันธุ์พืชที่มีคุณภาพจากหน่วยงานรัฐมากขึ้นเพียงใด	2.94	0.890	ปานกลาง
6. ท่านได้มีการชักชวนเพื่อนบ้านในการรวมกลุ่มกันทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.36	0.875	ค่อนข้างมาก
7. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการสร้างเครือข่ายการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3.46	0.813	ค่อนข้างมาก
8. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการทำปุ๋ยชีวภาพ	2.88	0.895	ปานกลาง
9. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการแก้ปัญหาการจากการทำการเกษตรเพียงใด	3.48	0.862	ค่อนข้างมาก
10. ท่านได้มีการรวมกลุ่มกันในการทำการเกษตรผสมผสาน	3.2	0.832	ปานกลาง
รวม	3.11	0.737	ปานกลาง

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D = 0.737)

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมการเกษตรทฤษฎีใหม่มีจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

จิตพอเพียงของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มหลังได้รับการฝึกอบรม (n= 50)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. การเลิกโฆษณาเหล้าและเบียร์ทางสื่อต่างๆจะทำให้วัยรุ่นที่จะริเริ่มเสพยาจะมีจำนวนลดลง ท่านคิดว่าข้อความนี้เป็นจริงเพียงใด (t = 4.3,r =0.3)	3.50	1.474	สูง
2. นานๆครั้งที่ฉันจะรู้สึกขอบคุณสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์(t =3.5,r = 0.2)	4.38	1.086	สูงที่สุด
3.นานๆครั้งที่ฉันจะระลึกถึงความดีงามของบรรพบุรุษของไทยที่สร้างวัฒนธรรมที่งดงามแก่แผ่นดินไทย (t = 5.9,r =0.4)	4.14	0.808	สูง
4.เมื่อนั้นเกิดปัญหา ฉันพยายามตั้งสติก่อน(t = 5.6,r =0.5)	4.20	0.670	สูงที่สุด
5.ฉันคิดว่าฉันจะมีอนาคตที่สดใส(t = 5.3,r =0.4)	4.30	0.814	สูงที่สุด
6.ฉันคิดว่ามีโอกาสน้อยที่ครอบครัวของฉันจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข(t = 6.9,r =0.5)	3.84	1.595	สูง
7.เมื่อนั้นมีปัญหาขัดแย้งกับคนอื่น ฉันสามารถคาดหวังการเข้าใจและกำลังใจจากครอบครัวฉันได้(t = 6.2,r =0.5)	4.30	0.735	สูงที่สุด
8.ครูอาจารย์ของฉันทุกระดับมีส่วนช่วยให้ประสบความสำเร็จในวันนี้ (t = 5.2,r =0.3)	4.12	0.689	สูง
9.การที่ฉันมีสุขภาพดีเกิดจากการสนับสนุนของครอบครัว คนใกล้ชิด ชุมชน และธรรมชาติร่วมกัน(t = 5.1,r =0.4)	4.44	0.733	สูงที่สุด
10.ธรรมชาติรอบๆตัวฉัน ล้วนมีส่วนสร้างความสุขทางจิตใจแก่นั้นมาก(t = 5.2,r =0.5)	4.56	0.675	สูงที่สุด
11.ฉันรู้สึกชื่นชมต่อองค์กร ที่ทำงานเพื่อพัฒนาสังคม(t = 4.7,r =0.3)	4.08	0.752	สูง

ตาราง 19 (ต่อ)

จิตพอเพียงของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มหลังได้รับการฝึกอบรม		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
12.ฉันรู้สึกขอบคุณบรรพบุรุษของชาติไทย ที่ทำให้ฉันมีแผ่นดินไทยอาศัยอยู่ทุกวันนี้ (t = 5.8,r=0.4)	4.38	0.602	สูงที่สุด
13.ฉันคิดถึงคุณความดีของคนรอบข้าง ที่ช่วยเหลือฉัน(t = 4.4,r=0.3)	4.12	0.746	สูง
14.ฉันตั้งใจจะทำหน้าที่ของพลเมืองดี จึงไม่คิดที่จะละเมิดกฎหมายเสียเอง(t = 5.4,r=0.5)	4.52	0.677	สูงที่สุด
รวม	4.01	0.966	สูง

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีจิตพอเพียงต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมีจิตพอเพียงต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.01$, S.D = 0.966)

สมมติฐานที่ 2 ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนรับการฝึกอบรมและหลังที่ได้รับการฝึกอบรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่กลุ่มที่เข้ารับการอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (n=20) และกลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (n=30)

การอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ความรู้ความเข้าใจ			
	\bar{x}	S.D	t	sig.
กลุ่มเข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.15	0.844	5.564	0.000
กลุ่มไม่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.08	0.456		

*** ($p \leq .001$)

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า กลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์ ($\bar{x} = 3.15$, S.D = 0.844) และกลุ่มที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์ ($\bar{x} = 3.08$, S.D = 0.456) มีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลางเมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือหลังจากการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้นกว่าก่อนการอบรมอย่างเชื่้อถือได้สูงสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์มีแรงจูงใจที่จะนำเอาความรู้ที่ได้การฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงพิเศษๆสวนเกษตรเมืองงาย ที่ได้มีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ แสดงถึงว่า การฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์มีผลต่อการฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สูงอย่างเชื่้อถือได้ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์ (n = 20)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านมีความเข้าใจการเกษตรทฤษฎีใหม่	3.75	0.91	ค่อนข้างมาก
2. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่เพียงใด	3.15	0.875	ปานกลาง
3. ท่านมีความรู้ในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	2.65	1.226	ปานกลาง
4. ท่านมีความรู้ในเรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้นผู้บริโภค ผู้ผลิต และสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากน้อยเพียงใด	3.00	0.858	ปานกลาง
5. ท่านมีความรู้ในเรื่องการใช้ปุ๋ยชีวภาพในการทำการเกษตรมากน้อยเพียงใด	3.30	1.129	ปานกลาง
6. ท่านเคยใช้ปุ๋ยชีวภาพในการทำการเกษตรมากน้อยเพียงใด	3.55	1.05	ค่อนข้างมาก
7. ท่านเคยใช้สารชีวภาพในการกำจัดแมลงศัตรูพืชมากน้อยเพียงใด	2.70	1.261	ปานกลาง
8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นมากเพียงใด	2.95	1.191	ปานกลาง

ตาราง 21 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (n = 20)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
9. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการนำปุ๋ยชีวภาพไปปฏิบัติใช้ ในการเกษตรมากเพียงใด	3.25	1.251	ปานกลาง
10. ท่านมีความรู้เรื่องการนำสมุนไพรมานำไปปฏิบัติใช้ในการ กำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	2.95	1.146	ปานกลาง
11. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการนำสมุนไพรมานำไปปฏิบัติใช้ ในการกำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	3.00	1.026	ปานกลาง
12. ท่านเคยนำสมุนไพรมานำไปปฏิบัติใช้ในการกำจัดศัตรูพืช มากเพียงใด	3.00	1.124	ปานกลาง
13. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรที่อาศัยความเกื้อกูล กันระหว่างพืชและสัตว์มากเพียงใด	2.85	1.04	ปานกลาง
14. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรที่เน้นการปลูกพืช หลากหลายชนิดมากเพียงใด	3.10	0.968	ปานกลาง
15. ท่านมีความรู้เรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้นผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากเพียงใด	3.15	1.137	ปานกลาง
16. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้น ผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากเพียงใด	3.20	1.056	ปานกลาง
17. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเรื่อง ทำการเกษตรที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมากเพียงใด	3.15	1.04	ปานกลาง
รวม	3.15	0.844	ปานกลาง

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.15$, S.D = 0.844)

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ
ลัมฤทธิ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการ เกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม แรงจูงใจไฟลัมฤทธิ์ (n = 30)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านมีความเข้าใจการเกษตรทฤษฎีใหม่	3.07	0.45	ปานกลาง
2. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่เพียงใด	2.27	0.907	ปานกลาง
3. ท่านมีความรู้ในเรื่องการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	3.03	0.669	ปานกลาง
4. ท่านมีความรู้ในเรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้นผู้บริโภคนัก ผู้ผลิตและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากน้อยเพียงใด	2.93	0.74	ปานกลาง
5. ท่านมีความรู้ในเรื่องการใช้น้ำชีวภาพในการทำการเกษตรมาก น้อยเพียงใด	3.17	0.874	ปานกลาง
7. ท่านเคยใช้สารชีวภาพในการกำจัดแมลงศัตรูพืชมาก น้อยเพียงใด	3.07	1.048	ปานกลาง
8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับผู้อื่นมากเพียงใด	2.73	1.015	ปานกลาง
9. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการนำปุ๋ยชีวภาพไปปฏิบัติใช้ใน การเกษตรมากเพียงใด	2.63	0.765	ปานกลาง
10. ท่านมีความรู้เรื่องการนำสมุนไพรไปปฏิบัติใช้ในการ กำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	3.03	0.89	ปานกลาง
11. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการนำสมุนไพรไปปฏิบัติใช้ใน การกำจัดศัตรูพืชมากเพียงใด	2.73	0.74	ปานกลาง
12. ท่านเคยนำสมุนไพรปฏิบัติใช้ในการกำจัดศัตรูพืชมาก เพียงใด	2.83	0.747	ปานกลาง
13. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรที่อาศัยความเกี่ยว กันระหว่างพืชและสัตว์มากเพียงใด	3.07	0.785	ปานกลาง
14. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรที่เน้นการปลูกพืช หลากหลายชนิดมากเพียงใด	3.20	0.805	ปานกลาง

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตร ทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (n = 30)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
15. ท่านมีความรู้เรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้นผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากเพียงใด	2.87	0.681	ปานกลาง
16. ท่านมีความเข้าใจเรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนที่เน้น ผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนมากเพียงใด	2.87	0.776	ปานกลาง
17. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องการ ทำการเกษตรที่ช่วยรักษาสีงแวดล้อมมากเพียงใด	3.10	0.607	ปานกลาง
รวม	3.08	0.456	ปานกลาง

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.08$, S.D = 0.456)

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างในเรื่องความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของกลุ่มได้เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (n=20) และไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (n=30)

	การฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			
	\bar{x}	S.D	t	sig.
กลุ่มเข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.88	0.723	.128	.415
กลุ่มไม่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.85	0.645		

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ในด้านความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่พบว่ากลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D = 0.723) และกลุ่มที่ไม่เข้ารับ

การฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D = 0.645) เมื่อทดสอบความแตกต่างของความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสองกลุ่มพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ในส่วนนี้

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความตั้งใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความตั้งใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (n = 20)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านมีความตั้งใจชวนเพื่อนบ้าน / เครือญาติมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	3.90	0.852	ค่อนข้างมาก
2. จากการฝึกอบรมท่านตั้งใจจะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	4.10	0.718	ค่อนข้างมาก
3. ท่านคิดว่ากรฝึกอบรมจะเพิ่มความสนใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	4.05	0.686	ค่อนข้างมาก
4. ท่านมีความพร้อมในเรื่องพันธุ์พืชมากน้อยเพียงใด	3.45	0.887	ค่อนข้างมาก
5. ท่านมีความพร้อมในการทำปุ๋ยชีวภาพในการทำการเกษตรมากน้อยเพียงใด	3.60	0.995	ค่อนข้างมาก
6. ท่านมีความสนใจในการทำสารชีวภาพในการกำจัดแมลงศัตรูพืชมากน้อยเพียงใด	3.65	0.988	ค่อนข้างมาก
7. ท่านมีความตั้งใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรแบบเดิมเป็นการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	3.85	0.875	ค่อนข้างมาก
รวม	3.88	0.723	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 24 ผลการวิเคราะห์พบว่าในกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D = 0.723)

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มไม่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟ
 สัมฤทธิ์มีความตั้งใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความตั้งใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม แรงจูงใจไฟสัมฤทธิ์ (n= 30)		
	\bar{x}	S.D	ระดับ
1. ท่านมีความตั้งใจชวนเพื่อนบ้าน / เครือญาติมาทำ การเกษตรทฤษฎีใหม่	3.87	0.681	ค่อนข้างมาก
2. จากการฝึกอบรมท่านตั้งใจจะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มาก น้อยเพียงใด	4.00	0.695	ค่อนข้างมาก
3. ท่านคิดว่ากรฝึกอบรมจะเพิ่มความสนใจในการทำการเกษตรทฤษฎี ใหม่มากน้อยเพียงใด	4.03	0.669	ค่อนข้างมาก
4. ท่านมีความพร้อมในเรื่องพันธุ์พืชมากน้อยเพียงใด	2.83	0.699	ปานกลาง
5. ท่านมีความพร้อมในการทำปุ๋ยชีวภาพในการทำการเกษตรมาก น้อยเพียงใด	3.13	0.900	ปานกลาง
6. ท่านมีความสนใจในการทำสารชีวภาพในการกำจัดแมลง ศัตรูพืชมากน้อยเพียงใด	3.53	0.973	ค่อนข้างมาก
7. ท่านมีความตั้งใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำ การเกษตรแบบเดิมเป็นการเกษตรทฤษฎีใหม่มากน้อยเพียงใด	3.83	0.834	ค่อนข้างมาก
รวม	3.85	0.645	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 25 ผลการวิเคราะห์พบว่าในกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมแรงจูงใจไฟสัมฤทธิ์มี
 ความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมกลุ่มที่ไม่ได้
 ได้รับความฝึกอบรมแรงจูงใจไฟสัมฤทธิ์มีความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิด
 เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D = 0.645)

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กับพฤติกรรมการปรับตัวมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศักยภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการนำไปใช้ คุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วม การพึ่งตนเองและจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตาราง 26 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจ ความตั้งใจ ศักยภาพและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรก่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการปรับตัวหลังการฝึกอบรมทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการศึกษา

ปัจจัยเชิงเหตุและ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ปัจจัยเชิงผล									
1. ความรู้ความเข้าใจ	1								
2. ความตั้งใจ	.452**	1							
3. ศักยภาพ	.559**	.620**	1						
4.การมีส่วนร่วม	.535**	.366**	.548**	1					
5.การนำไปปฏิบัติ	-.250	-.126	-.074	-.071	1				
6. คุณภาพชีวิต	-.094	.098	-.013	.106	.498**	1			
7.การมีส่วนร่วม	.061	-.213	-.054	-.045	.485**	.118	1		
8. การพึ่งตนเอง	.190	.052	.088	.190	.319*	.250	.452**	1	
9. จิตพอเพียง	.245	.622**	.573**	.344	-.271	.148	.492*	.434	1

** (p < .01)

* (p < .05)

จากตาราง 26 ผลการวิเคราะห์พบ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงเหตุด้านความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .452$) สัมพันธ์ภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .559$) และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .535$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

โดยความตั้งใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .620$) การมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .366$) และจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .622$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ขณะที่สัมพันธภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .548$) และจิตพอเพียงของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .573$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ยังไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมกับการไปปฏิบัติใช้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ หากพบว่าความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .498$) และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .485$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการนำไปปฏิบัติใช้กับการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .319$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ในการมีส่วนร่วมหลังการฝึกอบรมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .452$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการมีส่วนร่วมกับจิตพอเพียงของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($r = .492$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

แสดงว่าปัจจัยเชิงเหตุด้านความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ สัมพันธ์ภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ความสัมพันธ์ทางบวกเกี่ยวข้องกัน และความตั้งใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ การมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่และจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในขณะเดียวกันสัมพันธภาพและการมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์ทางบวกเกี่ยวข้องกัน หลังจากฝึกอบรมพบว่าความรู้ความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติใช้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ การมีส่วนร่วมในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และพบความสัมพันธ์เช่นกัน ระหว่างการนำไปใช้กับการพึ่งตนเองในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ขณะที่การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเอง และจิตพอเพียงในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วย